

Pilavisan

Nr 1-2015 – Medlemstidning för Folkdansringen Skåne – Årgång 71

Pilavisan

pilavisan@folkdansringen.se

Utges av Folkdansringen Skåne.
<http://www.folkdansringen.se/skane/>

Redaktion:

Stig Hellemarck
Anna Månsson
Ronny Månsson

Ansvarig utgivare:

Stig Hellemarck
Kamregatan 9
211 56 Malmö
tel 076 064 7240
stig.hellemarck@swipnet.se

Redaktionellt material:

Skicka gärna in material!

Vi tar med så mycket material om varje arrangemang som vi tycker är rimligt, men garanterar inte att allt kommer med. Vi förbehåller oss rätten att korta av och redigera artiklar och att göra normal bildbehandling.

Artiklar och bilder skall vara försedda med namn på upphovsmannen. Denne måste också ha gett sitt tillstånd till, att vi publicerar materialet i Pilavisan.

Prel utgivning resten av 2015:

Fler nummer kommer.

Äntligen en ny Pilavisa

Ja, äntligen kommer det ett nytt nummer av Pilavisan. Tyvärr har jag inte haft möjlighet att redigera någon Pilavisa på länge. Vid nyår skulle det kommit ett nummer, men då blev jag sjuk i flera omgångar och kunde inte. Under det senaste halvåret har lite av min tid också måst ägnas åt privata angelägenheter – annars har jag under många år sysslat nästan bara med folkdans (både på förenings-, distrikts- och riksnivå) och insatserna har legat på gränsen av vad jag kunnat klara av.

Någon gång krävs insatser för annat och någonting måste bli lidande.

Mina redaktionskollgegor har emellertid jobbat flitigt och vi har mycket material. En del har fått ställas över till nästa nummer och platsen för ledaren här har fått krympas. Trevlig läsning!

Om knappt en månad är det dags för Europeaden! Du vet väl, att även om du inte deltar, så kan du åka till Helsingborg och helt gratis titta på uppvisningar på elva scener dagtid torsdag-lördag. Lämpligt nog gäller Skånetrafikens sommarkort, om du vill pendla!

Stig Hellemarck

Dags för Europeaden i Helsingborg!

Efter flera års planering och arbete är det nu äntligen dags för Europeaden i Helsingborg. Den 5-9 augusti fyller folkdansare och musiker staden med dans, musik, färg och fest i Europas största festival för folkdans och folkmusik. Årets Europead är den första i Sverige. Ca 6000 dansare och spelmän samlas under fem intensiva dagar.

Europeaden anordnas i ett nytt europeiskt land varje år. Den första ägde rum i Antwerpen 1964. Årets Europead är 52:a i ordningen. Tanken bakom är att skapa europeisk vänskap, att gynna ett enat Europa med hjälp av folk-

dans och folkmusik. Alla bidrar och utvecklar sin egen kultur och respekterar samtidigt andras. Detta blir verklighet när tusentals människor, klädda i sina traditionella dräkter från hela Europa, träffas för att sjunga, dansa och spela musik.

Några av höjdpunkterna i Europeaden är parallella dansuppvisningar på elva scener utomhus och fredagens parad genom staden med 233 grupper klädda i folkdräkt. Se Hembygden nr 2, 2015, för mer info och europeade2015.com eller facebook.com/europeade2015.

Bild sid 1:
Rumänska
folkdansare
i parad
2013 på
Europeade.
Foto: Stig
Hellemarck

Det händer i Skåne

5-9/8 Europeade, internationell folkdansfestival. Helsingborg
sö 9/8 kl 11.00. Musikgudstjänst med rysk folkloreggrupp, efteråt folkdansuppvisning. S:t Matteus k:a, Malmö
lö 3/10 Visor till dans, kurs. Se sid 5

Pilavisan nr 1-2015 innehåller bl a

- 3 Finnskogspols är svettigt och kul
- 4 Silverkurs lockade fram kreativitet
- 5 Rörospols och andra byggedanser
- 6-7 En textilarkeologs berättelse, del 2
- 7 Dags för hantverk!
- 8 Himmelskt vackert i Ystad

Helsingborg Arena rymmer inte ens alla de deltagande folkdansarna, så bara 200 biljett kommer att säljas (till högt pris) till invigning och avslutning. Bäst att ställa sig i kö redan! :-)

Finnskogspols är svettigt och kul

Finnskogspols är en pols (norska för polskvariant) från gränslandet mellan Sverige och Norge. Finnskogarna sträcker sig ca 15 mil från Dalsland, Värmland, Dalarna upp till Härjedalen på båda sidor om gränsen till Norge. Invånarna i Finnskogarna kom ursprungligen från Sverige, Norge och Finland för att bedriva svedjebruk och odla upp marken. De hade ett tungt och slitsamt arbete. Dansen finnskogspols har blivit populär tack vare sin speciella och spännande rytmik och den dansas gärna på stämmor, festivaler och andra danstillställningar. Snarlik dans finns bland befolkningen i Finland och vidare längs Östersjökusten ner i Baltstaterna.

Vi var närmare 30 intresserade dansare som deltog i Folkdansringen Skånes kursdag i Finnskogspols på Lilla Teatern i Eslöv i oktober 2014. Under ledning av instruktör Mats Emanuelsson och spelman Gusten Brodin fick vi stegträna och dansa. Målet var att vi skall våga oss upp på dansgolvet, när vi känner igen musiken. Finnskogspols är en 3-taktdans, som skall dansas med mjuka knän. Vi instruerades att ha jämnt tryck mellan de tre stegen, alla takter skall betonas och det andra steget tas

Mats och Annika Emanuelsson instruerade.

lite längre. Det som först verkade så enkelt visade sig vara ganska avancerat. Vi kämpade för att inte övergå i "valsande" framförande. Dansen har två riktningar dels framåt dels dansas alltid upp/ner; karaktären på dansen utgörs just av att den går upp/ner och inte flyter fram som en vals. Hela kroppen skall vara med. Förutom att dansa finnskogspols fick vi varva ner med lite andra danser som familjevals, schottis och polka för att hämta andan. Vi dansade av hjärtans lust så svetten stänkte och träningsvärken låg på lut. Mats var mån om att vi skulle må bra både under dagen och efteråt, så han la in moment med stretch både efter förmiddags- och efter eftermiddagspasset för att förebygga träningsvärk.

Finnskogspols föll i glömska under senare hälften av 1800-talet, när gammeldansen gjorde sitt intåg. Under en tid var finnskogspols nästan helt bortglömd, men längre fram under 1900-talet kom den tillbaka. Den finnskogspols som dansas idag är en tolkning av vad som har hittats. Det är en mindre strikt pardans, en folklig dans som medger individuella variationer och friare turer. Kända och skickliga spelmän av finnskogspols är Mats Berglund från Värmland men också Mats Edén från Skåne. Båda tolkar finnskogspols på ett föredömligt sätt. Men vår spelman för dagen Gusten Brodin är också värd en fanfar. Förr sas att en god kväll med musik och dans skulle bjuda på 16 olika finnskogspols och vår Gusten hanterade sin fela med bravur och lät oss njuta av ett rikt utbud. Under dagen fick vi dansa till i stort sett alla kända melodier på finnskogspols.

Förutom förträfflig musik och pedagogisk dansundervisning blev vi väl omhändertagna med goda fikapauser, välbehövliga vattenpauser och välsmakande lunch. Ett stort tack till instruktörer, spelman och övriga som arbetat med förberedelser och praktiskt genomförande av dagen. Alla som var där var varandras glädjespridare och nu ser vi fram mot att föra dansglädjen vidare och praktisera finnskogspols i olika sammanhang framöver.

Anna Månsson

Gusten Brodin spelade finnskogspols.

Foton: Ronny Månsson

Dräcker säljes

Manlig Skånedräkt Bjäre, stl 50. 1000:- eller bud. 0431-10629

Pojkdräkt, Västra Vemmenhög, handsydd. Blå ylleväst, gula knäbyxor, broderad skjorta. 046-32 02 52

Mansdräkt, Torna härad, M-L, handsydd. Mörkblå ylletroja o väst med ljusare blå bandkant, gula knäbyxor. 2 skjortor. Svart yllehatt, handgjord. 046-32 02 52

Flickdräkt, Torna härad, handsydd. Grön yllekjol, guld-beige brokadliv m 6 maljor o kedja i silver. Broderad skjorta o flickmössa i dito brokad, randigt ylleförkläde. 046-32 02 52

Ö Göinge dräkt, stl 44. 2 vävda förkläden. Vacker brudlist. Kedja, 8 maljor, brosch, allt i handgjort silver. Säljes till högstbjudande! 044-471 71

Mansdräkt från Torna Härad, Skåne, stl 48, blå väst, laskade skinnbyxor, 2 st bomullsskjortor med silvermanschetter, sidenscarv, strumpor, flätade strumpeband, kilamössa, långrock i blått kläde, svart trekantig hatt samt nya, icke använda handgjorda stövlar. Prisdè 10.000:-. Svar till: tratte@tele2.se

Instrument säljes

Begagnat Italienskt knapp-dragspel Giulietti 4 kör 11 register i diskant och 5 register i basen. Nya remmar. Handnitade stämband. Pris 5400 kr. Ring 070 577 29 20, Ronny

Silverkurs lockade fram kreativitet

Lusten att pryda sig är universell, men just i Skåne har smyckekonsten omhulrats speciellt och här har silversmyckens en lång tradition. Vi har starkt både historiskt och lokalt sammanhang mellan folkdräkt och dräktsilver. Till dräkten behövs smycken och vad kan vara bättre än att bära egenhändigt tillverkade smycken eller smyckena som en vän tillverkat. Det höjer onekligen värdet för den som använde dem.

Under ledning av silversmed Anders Bengtsson träffades nio "amatörsmeder" i Vuxenskolans väl utrustade lokaler i Lund för att såga, klippa, hamra, löda och putsa, putsa och putsa på silver. Vi deltog i Skåneringens silversmideskurs en februarilördag. Anders berättade, att han började arbeta med silver redan 1976 för att få prismässigt överkomliga smycken till sin egen dräkt. De blev så fina, att hans fru och barn därefter beställde. Sen var det igång och idag är det många som bär unika dräktsmycken som tillkommit genom Anders hantverk.

Under kursen fick vi arbeta efter egna idéer samtidigt som vi fick god hjälp och stöd av Anders som generöst delade med sig av sina knep. Visste ni, att man börjar med att forma en silver-

Kursledare Anders Bengtsson visade olika lås - det är inte lätt att välja.

remsa till en trekant med skarven mitt på basen när man skall göra en rund ring? Triangeln står stadigt så det är lätt att löda ihop den. Därefter träs triangeln på ett städ och så hamrar man tills den är rund. Ja, det stämmer. Man bara hamrar och hamrar och ringen blir rundare och rundare. Jag blev glatt överraskad av den runda form som min ring fick genom denna bearbetning med hammaren.

Anders rekommenderade att köpa verktyg av god kvalitet, för de fungerar bra, håller för flitig användning och vissa har t o m livstids garanti om olyckan är framme. Anders visste inte vems livstid som avses med garantin men kunde berätta att en välanvänd trasig tång nyligen bytts ut utan diskussion för den hade rätt logotype.

Att hamra silverplåt känns både i armar och rygg. Det upplevdes i vissa fall lika energikrävande som dans. Pauserna med fika och lunch var välbehövliga och uppskattades, men samtidigt hade vi hade svårt att slita oss från de fängslande silverarbetena. Att jobba i silver är mycket omväxlande. Vissa moment kräver full koncentration, man nästan håller andan i spänning, innan man vet om lödningen håller. Under sågning måste man hålla tungan rätt i mun, annars är risken stor att sågklingorna bryts och det hände ett antal gånger under dagen. Andra moment som att hamra (eller bubbla som någon måleriskt kallade det) framkallar så höga decibeltal, att hörselskydd krävs.

Under dagen såg vi att gamla trasiga föremål reparerades, ett flertal berlocker i olika storlekar och modeller förfärdigades liksom ett armband av små silverringar modell kungakedja, nya ringar både till fingrar och servetter tillverkades och en stolpknapp växte fram. Sverige har ett gammalt unikt system att stämpla silver. Sedan 1759 har svenskt silver märkts med bokstäver och siffror i olika kombinationer för att ange tillverkningsåret. Alla nytillverkade föremål fick vi stämpla med årsbeteckning, "R11" och silverhalten "925".

Det var nio nöjda arbetare som tackade Anders och Folkdansringens ideella insatser när dagen var slut. Silverar-

En stolpknapp till kragen blir till. Övre delen av knappen kupas med hammare.

Utsågning i bottenplattan på stolpknappen, en skåra som underlättar knäppningen.

betet gav mersmak och vi hoppas på återseende i nya silverkurssammanhang framöver. Vi önskar också Anders lycka till med sina nya utmaningar. Han berättade att han ser fram mot en kurs där han ska kombinera silver och guld i samma smycke.

Anna Månsson

Foton: Ronny Månsson

Rörospols och andra bygdedanser

Samstämmiga. Foto: Ronny Månsson

Ett 40-tal danslystna kursdeltagare från Skåne och Danmark hade tagit sig till Lilla teatern i Eslöv för att dansa bygdedanser den 15 jan 2015. Sedan flera år reserverar många tredje helgen i januari för att delta i Folkdansringens danskurs som leds av våra välkända dansinstruktörer Stina och Lennart Jeppsson.

Peter Dunemark, Folkdansringen Skåne, hälsade först alla välkomna. Sen inledde Lennart dansen med att säga ”social samvaro är viktigast”, steg och dans kommer som nummer två. Med humor och värme instruerade och lotsade Stina och Lennart oss. Vi fick bli en lära, att det är stor skillnad på tresteg och tre steg. Polska är en spännande pardans som förtjänar större utrymme. Det är en trevlig dans med stora möjligheter till individuella variationer, när man lärt grundsteg och turer. Ibland skall stegen vara lite i ”otakt”. Lennart förtydligade, att vi ibland inte ska ligga helt i fas utan ha fasförskjutning inom paret, det lät som en kommentar från elbranschen. Många danser har genom åren spridits med musiker som spelat på olika ställen, där danserna har omsatts och tolkats på lokala sätt. Det är en förklaring till att danser från olika ställen påminner om varandra.

Dans alstrar värme. Efter ett tag uppmärksammades att alla element var på max, dvs. både de dansanta tvåbenta och de som var fast monterade under fönstren. De element som kunde regleras skruvades ner och sen fortsatte dansen.

Vi började med några bygdedanser från olika landskap. Våra danska deltagare var hjälpsamma, när vi dansade menuetten ”Den langsomme Gertrud” från Bornholm. Vi ställde upp parvis och fick sen instruktion på originalspråket att inta ”omvendt rækkefølge” dvs byta plats inom paret. Genom de danska kursdeltagarna fick vi en minispråkkurs i danska på köpet. Det var en trevlig dans med många artigheter. Kavaljererna bugade sig djupt åt både sin egen danspartner och närmaste granne och kvinnorna neg minst lika djupt till motsvarande dansare. Genom att det var en bytesdans, fick vi möjlighet att niga resp buga åt de flesta deltagarna.

Hambon kom till Stockholm under 1860-talet. I Oviken, Jämtland integrerades dansen till att bli en lite annorlunda dans, Hambo från Oviken som vi fick prova på.

Musikalisk olika betoning skiljer olika polskor åt, norska Rörospols betonas i första taktdelen. I hambo brukar man hålla om varandra ner mot armbågen, men i polskedans håller man oftast om varandra lite högre upp på överarmarna. Varianter med mindre vanliga fattningar kan man praktisera bara för att det är kul. Genom att hålla sig inom ramarna ökar chansen att vinna i tävlingsdans. Det förekommer olika fattningar i Rörospols inom Norge, skillnader finns också mellan Norge och Sverige. Vissa kavaljerer slänger upp benet och foten bakom sig under dansen, men vi uppmanades att vara för-

siktiga med ”bensläng” med omtanke om paren bakom. Rörospols dansas mycket kraftfullt med fart och fläkt i hemlandet, medan bakmesen dansas mer utslätad i Sverige.

Vårt största problem under dagen höll sig till nivån med- eller motsols snurr, när vi dansar hambo. Men dagen bjöd på många lockande utmaningar. Avslutningen var pedagogisk med repetition av alla danser som vi gått igenom och kroppsvård i form av stretchövningar.

Monica Willman och Peter Dunemark från Skåneringens styrelse stod för marktjänsten. De höll mest till i köksregionen, så vi såg dem bara sporadiskt. Resultatet av deras arbete och övriga ideella insatser uppskattades av alla, god organisation, mat och dryck är viktigt för genomförandet. Våra skickliga och trevliga spelmän Ingrid och Christer Olsson tackade för sig på slutet och talade om att ”det bästa som finns är att spela till dans.” Lennart avslutade med att berömma oss och uppmana oss att om det finns ett uns av möjlighet så skall vi berömma varandra.

Nu ser jag fram mot att praktisera vad jag lärt mig.

Anna Månsson

Nya distriktskurser

Nedan presenteras i korthet våra kurser den närmaste tiden. Mer info finner du på www.folkdansringen.se/skane, välj kurser. Där finns även avanmälningensregler. Mat ingår i kurspriset. Frågor samt anmälan (senast 3 veckor före): skanekurser@folkdansringen.se.

Dräktresa till Danmark, lördagen den 12 september. Fullbokad!

Visor till dans, vis- och danskurs, lördagen den 3 oktober i Gärsnäs. Instruktör: Ann-Margret Malmqvist m fl.

Preliminära planer 2016

Lördag 23/1 Danskurs med Stina och Lennart Jeppsson. Ev även spelkurs.

13-14/2 Dans- och spelkurser tillsammans med Skånes spelmansförbund.

Lördag 5/3 Silversmideskurs

september + november. Instruktörskurs i två delar.

oktober: Danskurs

En textilarkeologs berättelse om äldre textila tekniker, del 2

I Pilavisan nr 4/2014 fanns första delen av Petras föreläsning. Nu fortsätter vi med andra delen.

Ny bandgrind till bandvävning.

Bandvävning

Att väva band med hjälp av brickor av ben, horn, trä eller läder har varit dominerande vävteknik både i förhistorisk tid och under medeltiden. De enklaste banden har använts som stadkant i tyger, som begynnelsekant i den varptyngda vävstolen och som stadkant längs med varpen. De mer exklusiva banden har använts som dekoration på dräkten. En bricka av horn daterad till 1000-talet har hittats i Lund.

Det finns fynd från Bryggen i Bergen daterade till 1100–1300-talen som ger belägg för att vävning med bandgrind har förekommit där. Bandgrindarna varierade i storlek och var ofta tillverkade i ben eller horn.

Varptyngd vävstol

Det är svårt att bestämma när den varptyngda vävstolen kom i bruk, men textilforskare kan visa på, att under bronsåldern användes både den varptyngda vävstolen och rundvävstolen. I den varptyngda vävstolen hålls varpen nere med hjälp av tyngder av torkad eller bränd lera. Tyget vävs uppåt och inslaget packas till med ett vävsvärd och en vävkam. Det är i huvudsak fynd av vävkammar och varptyngder som visar att det funnits en vävstol. I Uppland har exempelvis hittats en vävkam, tillverkad av ben som daterats till vikingatiden.

Både bindningarna tuskaft och kypert förekom under förhistorisk tid, så

Trampvävstolen

kom till västra Europa under 1000-talet och var sedan i bruk jämsides med den varptyngda vävstolen under en längre tid. Fynd av vävskyttel indikerar att trampvävstol har använts där. Under järnåldern var kypert vanligare och under vikingatiden har fynd visat ökad användning av tuskaftsvävda tyger. Linetyger förekom också i större utsträckning under vikingatiden än tidigare.

Under medeltiden praktiserades samma vävtekniker som under tidigare epoker. Från Grönland finns en omfattande samling av textilier daterade till 1300- och 1400-talet, med dräkter, hösor, struthättor och calotter. Dessa dräkter är i huvudsak vävda i licsidig fyrskaftad kypert.

Efterbehandling

Den färdiga väven efterbehandlades

tidigt som under bronsålder. I Sverige finns ett tjugotal kända gravfynd med textilfragment. I ett numera nedbrunnet hus i kvarteret Humle i Malmö har rester av en varptyngd vävstol daterad till sent 1300-tal påträffats.

Växtfärgade ullgarner. Foton: Ronny Månsson

med blå färgning och överskärning, valkning och ruggning. Det finns bilder från Tyskland på en färgare från 1400-talet och en överskärare från 1500-talet som illustrerar detta.

Färgning

Det råder missuppfattning att huvudparten av förhistoriska textilier var ofärgade, att olika färgställningar enbart utgjordes av ullens naturliga färgnyanser och att mönster uppkom genom att kombinerade nyanser från naturliga pigment. Motsatsen har framkommit vid färganalys. Den förhistoriska människan klädde sig i och omgav sig med färgglada textilier. Från Jylland i Danmark har ca 100 prover på textilier visat att de flesta textilierna var färgade med gult, rött och blått färgämne. Dessa färger kan utvinnas från olika växter, men det är inte fastställt vilka växter som använts för att färga just dessa textilier. Många växter i vår omgivning ger olika nyanser gult och grönt, medan färre indikerar blått och klart rött. Samma växt kan också ge olika färg beroende på garnets naturliga pigmentering.

Växtfärgad vepa.

Det finns belägg för att människorna på järnåldern kände till tekniken att färga med växter från deras omgivning, men de införskaffade också olika färgämnen som inte fanns naturligt i den nordiska floran, t ex krapp. Analyser av textilier från bronsåldern har däremot inte visat sig vara infärgade utan har enbart haft ullens naturliga färger och nyanser. Åslevanten, som hittats nära Falköping, anses vara ett av de äldsta hela bevarade arkeologiska textila föremålen i Sverige. Den har en enkel frans av rött (krappfärgat), grönt och ofärgat ullgarn. Vanten är för övrigt troligen ofärgad.

Överskärning

Valkning ger ett varmare och tätare tyg. Tyget krymper och filtas under hårdhänt bearbetning med varmt vatten som kan ha tillsats av lut eller urin. Därefter borstas tyget med kardborrar, så det får en

luddig yta. Med en stor sax med långa skär skärs tyget sen rent från uppstående lugg, så ytan blir jämn och fin. Detta kallas överskärning och tyget benämns kläde.

Tyger med blyplomber

Blyplomber tyder på att tyget rest lång väg. Dessa plomber har använts för att försegla tygbalarna efter att tyget tillverkats, kontrollerats och bedömts godkänt för handel. Blyplomber är en bekräftelse på handelspartners och kontakter städer emellan. Kontrollen av tillverkning var sträng och när tygstycket godkänns gällande både mått och kvalitet försågs det med blyplomber med respektive stads sigill. I Vadstena klosterområdet har ett flertal blyplomber hittats i anslutning till antikvariska undersökningar.

Petra Holmstedt
Anna Månsson

Dags för hantverk!

Hantverk är en viktig del av många föreningars verksamhet. Det sys dräcker, täljs i trä och mycket annat. Vi i Linderöd blev nyfikna på något ganska nytt, betonggjutning. Siv Olsson visade sig ha kunskaper i ämnet och en vacker försommardag träffades vi hemma hos Siv och Kjell i Stockamöllan.

Hela dagen smorde vi formar, blandade betong och göt. Det var mycket roligt att vrida och vända på burkar och byttor, inspektera rabarberbladens möjligheter och fundera på olika trädgårdsprydnader. Nya idéer växte fram och provades. Vi lärde oss också att cement är tungt och att en skottkärra inte tål hur mycket som helst.

Några dagar efter stora gjutardagen var föremålen klara. De flesta formarna lossnade snällt, bara rabarberbladen protesterade och fick skuras bort. Vi hade haft roligt och blev nöjda med våra skapelser. Så nöjda att vi beslöt oss för att gjuta i betong fler gånger. Tills dess letar vi formar och fantiserar om nya fantastiska trädgårdsdekorationer.

Margareta Nilsson
Linderöds Folkdanslag
(text och foton)

Himmelskt vackert i Ystad

Från Österlen kommer en himmelskt vacker textil kultur-skatt som visas på Klostret i Ystad. Här finns många vävna-der i olika tekniker, ålder och storlek som samlats ihop från privata samlingar, museer och föreningar. Historiskt sett har dessa textila arbeten värderats högt. I utställningsskriften uppges att en lång ”blådrätt” som ingår i utställningen kunde värderas lika högt som en mangårdsbyggnad.

Utställningen är inspirerad av Baltiska utställningen 1914 i Mal-mö – så många vävar som möj-ligt. Det är en färg- och mönster-prakt utan like som exponeras. Utställningen tillägnas alla anony-ma väverskor som genom sekler-na framställt dessa textila kleno-der. Men samtidigt vill man hedra de kvinnor som idag fortsätter att förvalta kulturarvet och väver de traditionella teknikerna och mönst-ren. Några av de nya vävarna in-går också i utställningen.

Idag anses, att vävkonsten under förhistorisk tid varit mer omfattande, än vi tidigare trott. I de isländska sagorna omtalas väv-da bilder och de äldsta kända väv-naderna i krabbasnår har tillver-kats under vikingatiden. Det är in-tressant att samma mönster och vävtekniker har funnits på flera olika platser i världen. Har de ett

gemensamt ursprung? Dukagång från Nådens kloster i Finland är mycket snarlika dukagångsdrätter-na i sydöstra Skåne. Vidare före-kommer rölakansmönster snarlika de skånska på många olika håll i världen

Hantverk som kopplar sam-man hand, hjärna och hjärta är av-stressande. Vävning resulterar allt-så inte enbart i fysiska textilier utan ger också välmående för hela män-niskan. Vi kan tänka oss att vissa vävnader framställts av bondkvinn-or efter att de fullföljt alla mås-ten. När de fick en stund över, kunde de sjunka ner i vävstolen. And-ra vävnader kommer från yrke-sväverskor. Alla alstren visar på kreativitet, fantasi, känsla för ma-terial, färg och mönster. Det var viktigt att ha en välfylld kista och redan när flickorna var mycket små började man samla.

Vid några vävstolar är det full aktivitet, där visas hur vävningen går till när mönstret plockas in från vävens avigsida. Den som är in-tresserad och vävkunnig kan hjäl-pa till att demonstrera. Vävstolar-na har smal varp och är uppsatta för att väva samma tekniker som utställningens stora format. För-an-målan krävs för att få nöjet att väva, informera om vävning och vi-darebefordra vår skånska vävku-ltur till besökarna under museets ö-pet-tid.

Passa på att besöka ut-ställningen! Den som vill ha hjälp att minnas efter besöket kan läsa boken ”Himmelskt vackert” om textilteknik och textilhantverk. Denna rikt il-lustrerade bok med texter av elva namnkunniga författare finns att köpa på Klostret i Ystad. Boken ger en bred och djup beskrivning av textilarvet från Österlen. Genom de vackra färgbilderna – både på hela vävnader och detaljer – kan du återuppliva utställning-en. 180 sidor, pris 300 kr.

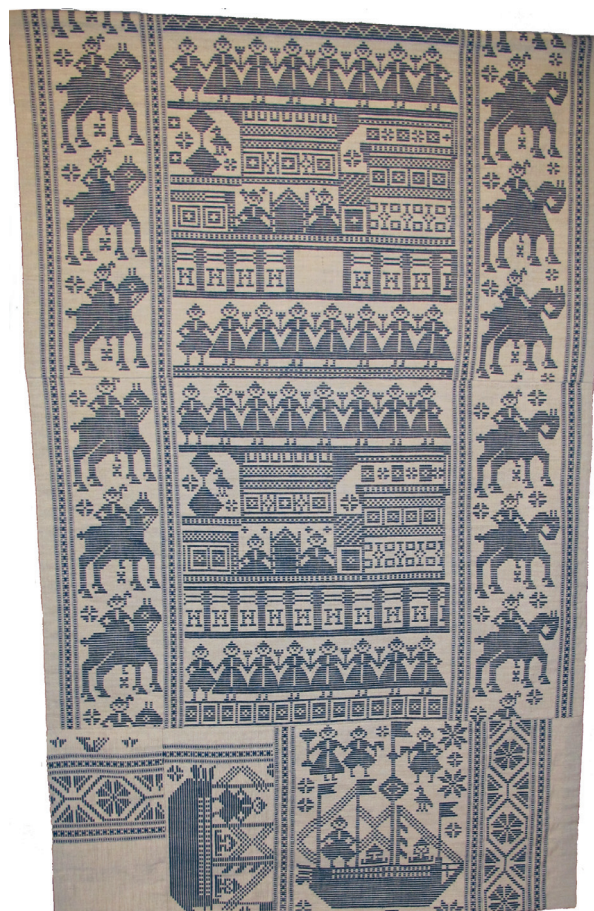
Anna Månsson

En färgglad vävnad i krabbasnår. Lagg märke till den perfekta mönsteranpassningen på mitten. En skicklig väverska kunde väva två längder så lika, att mönstret stämde perfekt, när de sen sydes ihop till en bredare vävnad.

En väv i rölakan med typiskt skånska mönsterdetaljer: geometriska stjärnor, rosor och andra figurer. Foton: Anna Månsson

Dukagångsvävnad vävd i de vanligaste förekommande färgerna blått mönsterinslag i ull på vit bottenväv i lin, men dukagång finns också i andra färgställningar på mönsterinslaget.